ÂŞIK ÖMER'İN BİLİNMEYEN İKİ YAŞNAMESİ

Two Unknown Yasname of Ashik Omer

Prof. Dr. Yakup KARASOY*

ÖZ

11. yüzyıldan günümüze kadar âşıklarımızın, şairlerimizin söylediği yaşnameler insanoğlunun ana rahminden ölümüne kadarki hayatını anlatan destansı şiirlerdir. Bu şekil manzumeler, Hoca Ahmed Yesevî'den Mahtum Kulu'ya, Yunus Emre'den Âşık Ömer'e yüzlerce yıl şairlerimiz tarafından söylenegelmiştir. Şimdiye kadar Âşık Ömer'e ait olduğu tartışılan ve 14 dörtlükten oluşan bir yaşname bilinmektedir. Bu çalışmada, Türk edebiyatının büyük şairlerinden, bilhassa saz şairlerinin üstadı olarak bilinen Âşık Ömer'in bugüne kadar bilinmeyen, iki yaşnamesi üzerinde durulmuş; bu yaşnameler edebiyat dünyasına tanıtılmıştır. Bahsedilen yaşnamelerden biri Milli Kütüphane Fahri Bilge koleksiyonu içerisinde bulunan Âşık Ömer Divanının 25b; The British Library'de bulunan Âşık Ömer Divanının 4b ve Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesinde bulunan Âşık Ömer Divanının 17b varaklarında yer almakta ve 24 dörtlükten oluşmaktadır Diğer yaşname ise Milli Kütüphane Fahri Bilge Koleksiyonundaki nüshanın 112a; Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesindeki Âşık Ömer Divanının 78a varaklarında yer almakta ve 29 dörtlükten oluşmaktadır.

Anahtar Sözcükler

Âşık Ömer, yaşname, yaş destanı, yaş türküsü, ömür destanı.

ABSTRACT

The yasname that narrates the lifespan of a human from birth to death, is a specific genre of Turkish culture, sang by the singers and poets since 11th century to present time. This genre has been sung by the well known singers and poets for centuries like, Khwaja Ahmad Yasavi to Mahtum Kulu, Yunus Emre and Ashik Omer. Until now, the only known yasname of Aşık Ömer which was uncertain and discussed by the academics is the one that composed of 14 verses. In this study, the two other unexamined yasname of Ashik Omer who is one of the famous poets of Turkish literature, known especially as a master of balladeers, will be introduced. One of the aforementioned yasname compose of 24 verses and it is in the 25b leaf of Ashik Omer's Divan in the National Library Fahri Bilge Collection, 4b leaf of Ashik Omer's Divan into the British Library, and 17b leaf of Ashik Omer's Divan in the Library of Manuscripts in the Region in Konya and the other one is composed of 29 verses and it is in the 112a leaf of Ashik Omer's Divan in the National Library Fahri Bilge collection and 78a leaf of Ashik Omer's Divan in the Library of Manuscripts in the region in Konya.

Key Words

Ashik Omer, yasname, lifespan epopee.

Daha çok âşıklar tarafından koşma tarzında söylenilen ve 11. yüzyıldan günümüze kadar örneklerini gördüğümüz bir halk şiiri türü de yaşname, yaş destanı, yaş türküsü, ömür destanı, hayat destanı, vücudname gibi adlarla anılan ve insanoğlunun ana rahminden ölümüne kadarki hayatını anlatan destansı şiirlerdir. Ancak sevgiliye söylenenler ana rahminden ziyade, sevgilinin büyüyüp serpilmeye başladığı andan itibaren anlatılmaya başlanır.

Yaşnamelerde erkek-kadın ayrımı yapılmadan, insanın yaşı ilerledikçe geçirdiği ruhi ve bedenî değişiklikler anlatılırken bazı yaşnamelerde sadece güzellerin hayatı konu edilmektedir (TDEA 1998: 565).

İlk örneklerini Hoca Ahmed Yesevî'nin Hikmetlerinde gördüğümüz yaşname türü şiirleri Yunus Emre, Karacaoğlan, Pir Sultan Abdal, Mahtum Kulu, Âşık Kurbanî gibi birçok ünlü şairimizin söylediklerini biliyoruz. Bu gelenek günümüz halk şairleri içinde de yaygınlığını muhafaza etmektedir. Yaşnamelerle

* Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi, ykarasoy@selcuk.edu.tr

ilgili Prof. Dr. Amil Çelebioğlu'nun "Türk Edebiyatında Yaşnâmeler" adlı makalesi (Çelebioğlu 1984), alanında ilk ve önemli kaynaklardandır. Çelebioğlu, bu makalesinde yaşname kavramını açıklamış; tasnif etmiş ve 57 yaşname metnini yayımlamıştır. Daha sonra Çelebioğlu'nun bu makalesini esas alan ve genişleten Dr. Doğan Kaya "Yaşnameler" (Kaya 2004) adlı çalışmasını kaleme almıştır. Kaya, bu eserinde yaşnameler hakkında ayrıntılı bilgi verdikten sonra 99 şairin yaşnamesinin metinlerini vermiştir. Hem Amil Çelebioğlu'nun hem de Kaya'nın örneklerini verdikleri yaşname şairleri arasında Âşık Ömer'in adı da geçmektedir. Hatta Amil Çelebioğlu, Karacaoğlan ve Âşık Ömer'in yaşnameleriyle ilgili olarak, "*Karacaoğlan ve Âşık Ömer yaşnamelerinde olduğu gibi bir kısım manzumelerin şairleri, nüshalara göre farklı görünmektedir. Her hâlde bu karışıklık, besteli olarak okunup meşhur olma gibi muhtelif sebeplere bağlanabilir.*" (Çelebioğlu 1984: 167) demektedir.

Yine Çelebioğlu ve Kaya'nın çalışmasında Âşık Ömer'nin bir yaşnamesinin metni vardır. Toplam 12 dörtlükten oluşan ve ilk defa Hikmet Dizdaroğlu tarafından yayımlanan bu yaşnamenin ilk dörtlüğü;

Tanrı bir adama evlâd verince
Bahçede açılmış fidana benzer
Tamam bir yaşına kadem basınca
Bülbülleri öten gülşana benzer

şeklinde olup şiirin son dörtlüğü ise;

Şu fenâdan tedârikin görünce
Emanetçün Azrâil de gelince
Der ki Ömer yüz yaşına girince
Ömür biter hâkle yeksâne benzer

şeklindedir (Dizdaroğlu 1949: 17). Hikmet Dizdaroğlu'nun "Âşık Ömer'in Yeni Şiirleri II" adlı bu makalesinde yaşnamenin nereden alındığı ile ilgili bir bilgi verilmemiştir. Burada, belirttiğimiz yaşnameden başka Âşık Ömer'in farklı şiirleri de mevcuttur.

Gerek Amil Çelebioğlu'nun gerekse Doğan Kaya'nın çalışmalarında da Âşık Ömer'in bu yaşnamesiyle ilgili dipnotlar vardır. Bu dipnotlarda yaşnamenin değişik bilim adamları tarafından başka âşıklara, şairlere ait oldukları hususundaki görüşler, makaleler, tebliğler kaynak olarak gösterilmiştir. Bu yaşnamenin şairi olarak, Cahit Öztelli 'Kul Hüseyin'i[1], Ali Çatak 'Âşık Derviş Osman'ı[2], Nimetullah Hafız 'İpekli Âşık Mustafa'yı[3], Mehmet Özbek 'Âşık Hasan'[4]ı göstermiştir. Şiirin 'Kadıoğlu Hafız Mustafa' tarafından söylendiği hususunda da görüşler vardır[5]. Yaşname metinleri hemen hemen birbirinin aynıdır ve hiçbirisinde belirli bir kaynak gösterilmemiştir. Verilen yaşname metinleri genellikle derleme yoluyla elde edilmiştir. Nüsha farklılığı dışında belirgin farklılıklar yoktur. Bununla birlikte, bizim tam metnini aşağıda vereceğimiz Âşık Ömer divanının Millî Kütüphane Fahri Bilge nüshasında "*18 Recep 1209 Âşık Ömer Dîvânıdır bu*" (54a) ibaresi bulunmaktadır. Bu nüshada verilen mezkûr tarihten [miladi 8 Şubat 1795] hareketle yukarıda belirttiğimiz âşıkların yaşadıkları dönemler dikkate alındığında, 'Kul Hüseyin' dışında tüm âşıkların Âşık Ömer'den sonra yaşadıkları görülmektedir. Bu yüzden eğer bu yaşname gerçekten Âşık Ömer'e ait değilse diğer âşıkların, Âşık Ömer'in yaşnamesinin ilk dizesinden etkilendikleri, örnek aldıkları düşünülebilir.

Biz bu çalışmamızda sözünü ettiğimiz yaşname üzerinde durmayacağız. Bilindiği gibi Âşık Ömer Türk edebiyatının büyük şairlerindendir. İyi bir öğrenim gören, divan şiirine hâkim, çok gezmiş, birçok savaşa katılmış ünlü saz şairlerimizden birisidir. Hadim'in Gözleve (Gezlevi / Korualan) köyünde doğan (Karasoy-Yavuz 2003: 177-178) ve Adlî mahlasını da kullanan Âşık Ömer, Anadolu'da çok okunan ve bilinen bir şairdir. 1707'de

İstanbul'da ölen şairin Konya Mevlâna Müzesi (Nu: 99), Süleymaniye Kütüphanesi (Nu: 5097) ve Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi'nde (Nu: 2677) divanının nüshaları mevcuttur. Ayrıca Millî Kütüphane (Fahri Bilge Koleksiyonu Nu: 124), Millî Kütüphane (Abdullah Öztemiz nüshası Nu: 2302) ve İngiltere The British Library (Or: 11263)'de de ilk üç nüshaya nispetle eksik divan nüshaları da vardır. Bu divanlardan Fahri Bilge Koleksiyonu, Bölge Yazmalar Kütüphanesi ve British Library nüshalarında Âşık Ömer'in iki yaşnamesi mevcuttur. Buradaki yaşnameler Âşık Ömer'in yeni, bilinmeyen yaşnameleri olmalıdır. Bunlardan 29 dörtlükten oluşan yaşnamenin ilk dizesi Âşık Ömer'e atfedilen ve yukarıda hakkında açıklamalarda bulunduğumuz 14 dörtlükten oluşan yaşnamenin ilk dizesi ile aynıdır. Fahri Bilge nüshasında 112a'da, Bölge Yazmalar nüshasında 78a'da olan yaşname, Fahri Bilge nüshasında 29 dörtlükten, Bölge Yazmalar nüshasında ise 26 dörtlükten oluşmaktadır. Bu yaşnamenin son dizelerindeki kafiye kelimeleri, bir sonraki dörtlüğün ilk kelimesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı dizelerde bu durum vezin bozukluklarına da sebep olmaktadır. Bu dizelerde vezin gereği metne müdahale etmek gerekmektedir. Biz şiirin anlamını düşünerek metne sadık kalmaya çalışacağız. Fahri Bilge Koleksiyonu nüshası 112a; Bölge Yazmalar Kütüphanesi nüshası 78a'daki yaşname metni şöyledir:

Bir âdem ana rahminden vefâtına kadar ahvâlin beyân eder.[6]

Tanrı bir kişiye evlâd verince
Kemâl-i lutfundan bergüzâr olur
Sulb-ı pederden tâ mâdere erince
Ol sadeften lü'lü'-i şehvâr olur

Şehvâr olunca sırr-ı pinhânda
'Alâkası var mı cesed ü cânda
Bir zamân kan ola ana karnında
Gün-be-gün fark eyleyüben var olur

Var olıcak o toprak kana kanar
Melekler etlerin benlerin sunar
Aydan aya a'zâlar[7] *onar onar*
Şöyle bil kim el[8] *ayağı çâr olur*

Çâr olunca hem endâmı düzülür
Hayrı şerri pinhânına yazılır
Yazılan takdîrde deme[9] *bozulur*
Hâlık ne der-ise öyle var olur

Var olıcak muhabbeti varadır
Kiminin kanı ak kimi[10] *karadır*
Dest-i kudret kalbi imdi varadır
Onda nutkun 'aşkı nûr envâr olur

Nûr envâr aslında nûr imiş meğer
Gönül zikr-i Hakk'ın beynine değer
Dokuz ay on günde anadan doğar
Ağlar-iken dünyâ başna dar olur

Dar olıcak ol mehd içre sarılır
Gâhi güler gâhi ağlar darılır
Türlü türlü câmelere sarılır
Sanman onu her dem bî-medâr olur

Bî-medâr birinde bilmez bendini
İkisinde emer sükker kandini
Üç yaşında bilir kendi kendini
Dört yaşında âsân haberdâr olur

Haberdâr olıcak[11] *bilir yaşını*
Altısında hem fark eder işini
Yedi yaşında değişir dişini
Sekizinde gonca[12] *gül'izâr olur*

Gül'izâr dokzunda sünnet düğünü
On yaşında batar 'aşkın dikeni
On bir yaşında[13] *gör hûblar beğini*
On ikide gamze[14] *sitemkâr olur*

Sitemkâr olduğun on üçte bilir
On dörtte[15] *hûbluğu kemâlin bulur*
On beşinde 'akl-ı bülûğa gelir
On altıda birisiyle[16] *yâr olur*

Yâr olunca on yedide sarılır
On sekizde yârân ile sorulur
On dokuzda 'aşk okuyla urulur
Yirmisinde bülbül gibi zâr olur

Zâr olunca yirmi birde ötüşür
Yirmi ikisinde yanar tutuşur
Yirm' üçünde yiğit olup yetişir
Yirmi dördünde şikâr-sâlâr olur

Şikâr yigirmi beş yaşında hemân
Yirm' altıda vermez hasmına[17] amân
Yirmi yedi yaşna girdiği zamân
Yirmi sekizinde şehsüvâr olur

Şehsüvâr yirmi dokuzunda coşturur
Otuzunda 'aklı başa devşirir
Otuz birde hem kelâmın pişirir
Otuz ikisinde yâdigâr olur

Yâdigâr otuz üç yaşında ey cân
Otuz dört yaşında misl-i kahramân
Otuz beş yaşında şöyle kemâ-kân
Otuz altısında kemâldâr olur

Otuz[18] yedisinde bilir temâmet
Otuz sekizinde bilir rehâmet[19]
Otuz dokuzunda bulur kemâlet
Kırk yaşında tamâm 'akıldâr olur

'Akıldâr kırk birde hayırlı işe
Kırk ikide nakl eder geleni başa
Kırk üçte gerek az gerek çok yaşa
*Kırk dörtte ölümden haberdâr olur**[20]

Kırk beşinde olur ağrıyan[21] başı
Kırk altıda sinrecek olur dişi
Geçince şöyle bil kırk yedi yaşı
Kırk sekizde gün gün[22] ihtiyâr olur

Kırk dokuzda hemân şöyle üşenir
Ellisinde damarları boşanır
Elli birde hem eğilir döşenir
Elli ikisinde şermsâr olur

Şermsâr elli üçünde eyler efgânı
Elli dördünde [hîç] kalmaz dermânı
Elli beşte fikr eder geçen zamânı
*Elli altıda çeşmi yaşı nisâr olur**

Nisâr[23] elli yedide gözden[24] yaş gelir
Elli sekizinde mihnet duş gelir
Elli dokuzda yıkılmak hoş gelir
Altmışında pervâne-i nâr olur

Nâr olunca altmış beşte zikr[25] her an
Yetmişinde murâdın vere[26] Sübhân
Yetmiş beşte günâh[27] bağışlar inan
Sekseninde dilde istiğfâr olur

İstiğfâr seksen beş[28] artar efgânı[29]
Doksanında kalmaz imiş dermânı
Doksan beş yaşında verince cânı
Yüz yaşında cihândan güzâr olur

Güzârlayın öğrendiyse zikire
Eğer uydu ise şeytânî fikre
Cevâb veremezse Münker Nekir'e
*Ol demde ona kim [yârân] yâr olur**

Yâ Rabbi zikirden dilim şaşırma
Gözlerimden firkat âbın taşırma
Bizi korkulara salıp düşürme
Bun deminde bize kim medâr olur

Medârdır keremim ey kerem kânı
Rahmetle[30] yarlıga ehl-i îmânı
Âsân eyle bize sü'âl mîzânı
Yüzü kara mü'min kula 'âr olur

'Âr çektirme bize ey 'azîz Yezdân
Nasîb et son demde[31] zerrece îmân
Sırât üzre kadem bastığım zamân
Meded senden ondan düşen nâr olur

[Ey] ÖMER cihâna aldanma her an
Kopmuş bil kendini mahşerde[32] hemân
Şefi' olur ise Hazret-i Sultân
Ol insâna müjde berhudâr olur

Âşık Ömer'in bir diğer yaşnamesi ise Fahri Bilge (FB), The British Library (BL) ve Bölge Yazmalar Kütüphanesi (BY) nüshalarında yer almaktadır. 24 dörtlükten oluşan aşağıdaki yaşnamenin diğer bir önemli özelliği de son iki dörtlükte Âşık Ömer ve Adlî mahlaslarının ayrı ayrı dörtlüklerde kullanılmasıdır. Bu yaşname Fahri Bilge nüshasında 25b, The British Library nüshasında 4b ve Bölge Yazmalar Kütüphanesi nüshasında 17b varaklarında yer almaktadır. Herhangi bir başlığın olmadığı bu yaşname metni şöyledir:

Müşkil-i mâderde ata belinden
Cismi ilk temâşâ kılmağa geldim
Üç yüz altmış altı sokak elinden
On iki kapıdan dolaşa geldim

Çehâr[33] 'anâsırda dîn oldu kâmı
Şeş cihetten kâ'im olup müdâmî
Seyrân eyleyerek yedi makâmı
Sekiz yâr hem[34] dokuz kardaşa geldim

Ana rahmi içre müddet-i câna[35]
İrgürüp el verdi devr-i zamâna
Ol dem içre dönüp sahn-ı cihâna
Başladım figâna göz yaşa geldim

Hamd olsun Hudâ'ya yarattı beşer
Getirdi vücûda yoğ-iken eser
Bir yaşında bilmem nedir hayr u şer
Misâlim dâne-i haşhaşa geldim

İkide erişti dilime bir dem
Üç yaşında oldum tûtî-i âdem
Dördümde irgürüp mektebe kadem
Münâsip dostlarla yarışa geldim

'İlm-ile dürüştüm revân beşimde
Altıda bulundu sevdâ başımda
'Aşktan lezzet aldım yedi yaşımda
Katreyim 'ummâna ulaşa geldim

Sekizde 'aşk oldu başım ağrısı
Dokuzda hevâya uydum doğrusu
On yaşında mâhir gönül uğrusu
Bir fitne-i rind-i kallâşa geldim

On birimde kıldım seyr-i çemenler
On ikide arzûm Hind ü Yemenler
On üçte göründü vechü'l-hasenler
Baktıkta gözlerim kamaşa geldim

On dörtte kim bakar esti sovuğa
Mâ'ilim gördüğüm mâh-ı fürûğa
Hem on beş yaşımda bütün bülûğa
Ejder-i nefs-ile savaşa geldim

Ejder-i nefsimle savaş ederken
Zabt edeyim onu arayım derken
Hâristâna düştü yolum giderken
Yıkılıp yüz üzre dolaşa geldim

Ol dem ejder beni kıldı derâğûş
Cân ürktü cesetten dil[36] *oldu hâmûş*
Onda yattım beş yıl sersem ü sarhoş
'Âkıbet zehrine bulaşa geldim

Yiğirmi yaşımda gördüm resmimi
Yiğirmi birimde bildim hasmımı[37]
Mâsivâdan arı kıldım cismimi
Sakal yüze çıktı tırâşa geldim

Yirm' ikide 'ârız oldu melâlim
Yirmi üçte başa çıktı kemâlim
Yiğirmi dördümde Hak bilir hâlim
Yiğirmi beşimde bu yaşa geldim

Yirm' altıda gördüm devr-i zamâne[38]
Yirmi[39] *yedide erdim*[40] *sırr-ı nihâna*
'İbret gözün açıp baktım cihâna
'Acâyip bir şehr-i nakkâşa[41] *geldim*

Yiğirmi sekizde dîvâne çağım
Yiğirmi dokuzda yenildi dağım[42]
Otuzda bir doğru bastım ayağım
Umûra karıştım o yaşa geldim

Otuz beşte savdım hevâ yellerin
Kırkta andım yiğitliğin hâllerin
Ellide tutundum baba yolların
Elli beş yaşımda[43] *bir hâşa geldim*

Altmışımda 'aklım oldu târumâr
Altmış beşte günüm oldu şebeh târ
Yetmişimde oldum gâyet[44] *ihtiyâr*
Görüp sahrâları bir kaşa geldim

Yetmiş beşte gördüm zevk-i ezel yok
Seksen etti 'akl u fikrim halel yok
Gitti nakdim[45] *Hakk'a yarar*[46] *'amel yok*
Bir elde 'asâ da bir taşa geldim

Firkat erdi çeşmim silerken dahı
Murâd-ı dünyevî dilerken dahı
Hevâ vü heveste yelerken dahı
'Azrâ'il erişti ben[47] *şaşa geldim*

Göz yumup fenânın buldum râhatın
Bir hâba değiştim zîb ü ziynetin
Çâk edip cismimden sıhhat hil'atin
Bir yakasız beze sarmaşa geldim

Bir sükûnet üzre tuttular beni
Mahmil üzre süvâr ettiler beni
El üzre getirip gittiler beni
'Acâyib-i tahsîn sâbâşa geldim[48]

Ol ağaçtan ata çün oldum revân
Terk ettim cihânı gitti hânümân
Niçe niçe yıllar olmağa mihmân
Benimçün kazılmış bir kaşa geldim

Sakın aldanmayın[49] *devr-i zamâna*
Kimler kondu göçtü köhne cihâna
Kimse bâkî kalmaz biz mi cihâna
ÂŞIK ÖMER gâfil mebâşa geldim

Sırra kadem bastım bu kâf u nûna
Uydum kâfile-i 'aşk-ı cünûna
'Adem diyârından bu dehr-i dûna
'ADLİYÂ tâ cirm-i kumâşa geldim

KISALTMALAR

TDEA Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, 1998, Cilt: 8, İstanbul, Dergâh Yayınları.

FB Âşık Ömer Dîvânı, Millî Kütüphane (Fahri Bilge Koleksiyonu Nu: 124).

BL Âşık Ömer Dîvânı, İngiltere The British Library (Or: 11263).

BY Âşık Ömer Dîvânı, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi (Nu: 2677).

met. Metinde

NOTLAR

1 Cahit Öztelli, 'Kul Hüseyin'in 16. yüzyıl şairlerinden sayılması gerektiği hususunda görüşleri verdikten sonra çalışmasında yer alan yaşnamenin kesin olarak 'Kul Hüseyin'e ait olmayabileceğini belirtmiştir (Öztelli 1950: 247).
2 Ali Çatak, 'Âşık Derviş Osman'ın 1901 doğumlu torunuyla görüştüğünü belirtir (Çatak 1981: 18). Bu tarih bize 'Âşık Derviş Osman'ın hangi tarihlerde yaşadığı ile ilgili bilgi vermektedir.
3 Nimetullah Hafız çalışmasında 'İpekli Âşık Mustafa'nın 1830-1900 yılları arasında yaşadığını belirtmektedir (Hafız 1976: 12).
4 Mehmet Özbek, çalışmasına aldığı yaşnamenin 'Âşık Hasan'a ait olduğunu belirtmiş; ancak âşık hakkında herhangi bir bilgi vermemiştir.
5 Bu görüş, 'Halk Bilgisi Haberleri' dergisinin 101. sayısının (Mart 1940) 121. sayfasında yayımlanan bir yazıda dile getirilmiştir. Yazının kim tarafından yazıldığı belirtilmese de zikredilen yaşnamenin (Doğum 1872- Ölüm 1905) 'Kadıoğlu Hafız Mustafa'ya ait olduğu söylenmiştir.
6 Başlık sadece BY'de vardır.
7 a'zâlar: a'zâ FB
8 el: eli FB
9 yazılan takdîrde deme: deme yazılan takdîrde FB; deme takdîrde yazılan BY
10 kimi: kiminin FB
11 olıcak: olunca BY
12 gonca: bir gonca BY
13 on bir yaşında: on birinde BY
14 metinde: gamzesi
15 on dörtte: on dördünde BY
16 birisiyle: o da biriyle BY
17 metinde: hasmına vermez
18 metinde: kemâldâr otuz
19 metinde: rihâlet
20 * işaretli dörtlükler BY'de yoktur.
21 olur ağrıyan: ağrıyan olur BY
22 gün gün: gün-be-gün BY
23 nisâr: - BY
24 gözden: gözünden BY
25 metinde: zikr eder
26 vere: ver ol BY
27 metinde: günâhın
28 metinde: beşte
29 Dize BY'de: 'Seksen beşte hem artırır efgânı' şeklindedir.
30 metinde: rahmetinle
31 nasîb et son demde: son demde nasîb et BY
32 kendini mahşerde: mahşerde kendini BY
33 met.: çâr
34 yâr hem: yârim BL, FB
35 müddet-i cânâ: bir müddet câna BY
36 cân ürktü cesetten dil: ürktü cesette dil cân BY
37 met.: kendi hasmımı
38 devr-i zamâne: zamâne BY
39 yirmi: - FB
40 met.: eriştim
41 şehr-i nakkâşa: şehir dolaşa BY
42 dağım: zâğım FB
43 elli beş yaşımda: elli beşte yaşım BL
44 oldum gâyet: gâyet oldum BY
45 nakdim: nutkum BY
46 yarar: - FB, -BY
47 ben: pes FB, BY
48 Bu dörtlük BY'de yoktur.
49 sakın aldanmayın: öyledir gerdûnu BL; böyledir gerdiş FB

KAYNAKLAR

Çatak, Ali, 1981, "Âşık Derviş Osman", *Erciyes Aylık Sanat ve Fikir Dergisi*, Sayı: 32, s. 18-19.

Çelebioğlu, Amil, 1985, "Türk Edebiyatında Yaşnameler", *Türklük Araştırmaları Dergisi,* Sayı: 1, s. 151-286.

Dîvân-ı Âşık Ömer, The British Library (Or: 11263).

Dîvân-ı Âşık Ömer, Millî Kütüphane Fahri Bilge (Nu: 124).

Dîvân-ı Âşık Ömer, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi (Nu: 2677).

Dizdaroğlu, Hikmet, 1949, "Âşık Ömer'in Yeni Şiirleri II", *Erciyes,* Sayı: 72, s. 16-18.

Dizdaroğlu, Hikmet, 1969, *Halk Şiirinde Türler,* Ankara, TDK Yayınları.

Hafız, Nimetullah, 1976, "İpekli Âşık Mustafa'nın Bir Destanı", *Çağrı*, Sayı: 217, s. 12-13.

Halk Bilgisi Haberleri, 1940, Sayı: 101, s. 121.

Karasoy, Yakup- Orhan Yavuz, 2003, "17. Yüzyıl Saz Şairi Âşık Ömer Üzerine Bazı Mülâhazalar*", Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'a Armağan, Sayı: 13, Konya, s. 177-216.

Kaya, Doğan, 2004, *Yaşnameler*, Ankara, Akçağ Yayınları.

Özbek, Mehmet, 1994, *Folklor ve Türkülerimiz,* İstanbul, Ötüken Yayınları.

Öztelli, Cahit, 1950, "Kul Hüseyin'in Yaş Destanı", *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı: 16, s. 247.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, 1998, Cilt: 8, İstanbul, Dergâh Yayınları.